

Welikarusçy Putin

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler, Ýatlamalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Welikarusçy Putin WELIKARUSÇY PUTIN

Düýn «moskoflylar» diýipdik. «Moskof» diýlende bir duşmandan söz açýarys. «Moskofyň» kommunisti bilen kommunist däliniň arasynda hiç hili tapawut ýokdur.

Mekdepde bile okan tanşym Kenan beýden gelen hat:

«Arslan beý, eýýäm näçe wagt bäri Zeki Welidi Toganyň ýatlamalaryny okap gelýärim. Ýatlamalardan görnüşi ýaly halkymyz ýöne ýere ruslara «moskof» diýmän ekeni. Lenin, Stalin we beýlekileri yslamyýete we türki kowumlara diýseň ikiýüzli bolupdyrlar.

Ýatlamalary okanymda ilkinji gezek bir düşüňjä gabat geldim: Welikarusçylyk. Däli Pýotrdaň (Pýotr I) bäri «Beýik Russiýa». Ondan bäri nijeme döwürler geçse-de, telim syýasatlar üýtgesede, ha ol ak patyşanyň tarapdary bolsun, ha ol kommunist, üýtgeýän zat ýok. Edil grekleriň megola idealy ýaly.»

Islendik milletiň ideallary bolýar. Dünýä döräli bäri biri haýallasa, başgasy öňe gidýär.

Ruslaryň beýgelme idealy «Beýik Russiýa» manysyny berýän «welikarusçulykdyr». Biziň döwrümiziň welikarusçusy eli ganly

Putindir.

Gyzyklanyp görseňiz, bu söz «welikorus» (великорус) görnüşinde garşyňyza çykar. Bu ýazylyşy. Okalanda «Welikarus» diýip okalýar. Rus dilinde birinji «o» köplenç «a» diýip okalýar.

Bizim idealymyz «Turan». Gökalp muny ne ajap beýan edipdir:

«Watan ne Türkiýedir türklere, ne Türküstan...

Watan beýik we müebbet bir ülkedir: Turan!»

Turan – türki halklaryň ýaşan, watan saýýan topraklarydyr. Turançylygymyzy başgalaryň maksady bilen garyşdymalyň!

Ahmet Zeki Welidi Togan (1890-1970) – belli döwlet işgäri, taryhçy. Şeýle-de Başgyrdystanyň Prezidenti. Ol Leniniň nökerleri ýurduny basyp alansoň, Orta Aziýa gelýär. Basmaçylara goşulyp, Enwer paşa bilen birlikde ruslara garşy göreşdi. Togan bolşewik rewolýusiýasyndan öň 1911-nji ýylda çykмага başlan we häzirem çykýan «Türk Yurdu» žurnalyna makalalaryny ugradypdyr. Onuň soňky duralgasy Türkiýe boldy. 1932-nji ýylda Taryh Kongresinde M.Kemal Atatürküň taryh garaýşy bilen pikiri çapraz düşüp ýurtdan çykмага mejbur bolupdyr. 1939-njy ýylda dolanyp gelipdir. Stambul uniwersitefiniň Edebiýat fakultetinde ders berdi. 1944-nji ýylda Nihal Atyz bilien birlikde jogapkärçilige çekildi, on bäş aýlap tussag astynda ýatdy.

Togan «Ýatlamalarynda» Turan illeriniň ýakyn taryhyna çyra tutýar. Bolşewik lider Leniniň aslynda niçiksi zannyýaman welikarusçudygyny, kommunizmi basybalyjylykly pikirlerine nädip perde tutunyşyny, hut özüniň Lenin we onuň egindeşleri bilen bolan özara gürrüňlerine esaslanyp subut edýär.

«Ýatlamalaryň» «Leniniň ahlak garaýşy» bölümini okanyňyzda kommunizm ideologiýasynyň rus imperializminiň emrine berilendigini görersiňiz. Lenin barypýatan welikarusçudyr. Ol basybalyjylykly Russiýanyň goragçysydyr. Basybalyjylyk we gan dökmek edähedi Putine ussat halypasy Leninden miras galypdyr.

Togan Başgyrdystanyň adyndan Lenin bilen duşuşanda: «Şarkly mazlum milletiň hak-hukuklary doly dälem bolsa, ykrar edilipdi. Ondan bäri on dört aý geçdi, ojağaz ykrar edilen hukuklaram ýele gaýdy gitdi» diýýär. Lenin oňa şeýle bir bihaýaçylykly jogap berýär welin, gahardan ýaña depe saçyň

üýşýär... «Siz nädip beýle ahlak nukdaýnazaryndan geplemäge het edip bilýärsiňiz? Siz nähili ynkylapçy? Nädip olar ýaly ylalaşyklara göwnüňizi berip bilýärsiňiz? Size äht edilen ylalaşyk hiç kimi gyzyklandyrmaýan, bary-ýogy eliň aýasy ýaly bir bölek kagyzdan ybarat bir zat.» («Diyanet Vakfı» neşirýaty, s. 272).

Wah, käşgä ýerim bolsady-da, şol bölümiň hemmesini şu ýerik sygdyrsadym. Leniniň ady agzalsa, akly-huşy bilen iki epilýän kommunistlerimizi gynandyrýandygymy-da bilýärin. Ýöne olaryňam hakykaty bilmäge haklary bar ahryryn!

Leniniň bu sözlerine seredip, şu günümüzizi okap bileris. Astana, Soçi, Moskwa we mundan soňky gelinjek ylalaşyklaryň barsy ýöne bir kagyz böleginden ybaratdyr.

Putin «welikarus» ýolunda ynamly ädimler bilen öňe barýar.

Arslan TEKIN.

12.03.2020 ý, «Yeniçağ» gazetini.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika